

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 16.02.2021 § 25

§ 25

Selvityspyyntö läntisen Espoon lukio- ja koulutilatarpeesta

Valmistelijat / lisätiedot:
Nurmi Juha
Erma Tapio
Toivonen Auli
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Sivistystoimen johtaja Rinta-aho Harri

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta merkitsee tiedoksi selostusosan selvityksen läntisen Espoon lukio- ja koulutilatarpeesta.

Käsittely

Puheenjohtaja Niemisen kannattamana teki seuraavan valmistelukehotuksen:

”Espoon opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta edellyttää, että sivistystoimi paremmin ennakoi voimakkaasti kasvavan Espoonlahden peruskoulu- ja lukiutilatarpeet. Vuonna 2019 lautakunta joutui siirtämään Espoon yhteislyseon lukion Kaukalahdesta Keraan, koska lukion tilat tarvittiin peruskoulun käyttöön. Päätös on johtanut siihen, että koko läntinen Espoo Kaukalahdesta (Kauklahti, Vanttila, Kurttila, Lasilaakso, Saunalahti, Tillinmäki, Kattilalaakso, Nöykkiö) Kivenlahteen, on jäänyt vaille lukiota. Alue tulee metron myötä voimakkaasti kasvamaan tulevina vuosina. Alue kehittyy voimakkaasti lapsiperhevaltaisena alueena. Lautakunnalle annetun selvityksen perusteella vasta kymmenen vuotta vanha Vanttilan koulu on osoittautunut alimitoitetuksi. Koulun yhteyteen on kesän 2021 aikana sijoitettava siirtokelpoiset tilat, jotta alueen lapsille voidaan järjestää opetus omalla asuinalueella. Tällä hetkellä Kiviruukin osayleiskaavasta odotetaan hallintokuntien lausuntoja. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta edellyttää, että Kiviruukiin varataan riittävästi y-tontteja varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion käyttöön. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta edellyttää, että lautakunnalla on mahdollisuus lausua Kiviruukin osayleiskaavaluonnoksesta.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ehdotus hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta merkitsi tiedoksi selostusosan selvityksen läntisen Espoon lukio- ja koulutilatarpeesta.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta teki valmistelukehotuksen, jossa opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta edellyttää, että sivistystoimi paremmin ennakoi voimakkaasti kasvavan Espoonlahden peruskoulu- ja

lukiotilatarpeet. Vuonna 2019 lautakunta joutui siirtämään Espoon yhteislyseon lukion Kaukalahdesta Keraan, koska lukion tilat tarvittiin peruskoulun käyttöön. Päätös on johtanut siihen, että koko läntinen Espoo Kaukalahdesta (Kauklahti, Vanttila, Kurttila, Lasilaakso, Saunalahti, Tillinmäki, Kattilalaakso, Nöykkiö) Kivenlahteen, on jäänyt vaille lukiota. Alue tulee metron myötä voimakkaasti kasvamaan tulevina vuosina. Alue kehittyy voimakkaasti lapsiperhevaltaisena alueena. Lautakunnalle annetun selvityksen perusteella vasta kymmenen vuotta vanha Vanttilan koulu on osoittautunut alimitoitetuksi. Koulun yhteyteen on kesän 2021 aikana sijoitettava siirtokelpoiset tilat, jotta alueen lapsille voidaan järjestää opetus omalla asuinalueella. Tällä hetkellä Kiviruukin osayleiskaavasta odotetaan hallintokuntien lausuntoja. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta edellyttää, että Kiviruukiin varataan riittävästi y-tontteja varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion käyttöön. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta edellyttää, että lautakunnalla on mahdollisuus lausua Kiviruukin osayleiskaavaluonnoksesta.

Selostus

Johdanto

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päätti kokouksessaan 20.1.2021 §10 pyytää selvityksen läntisen Espoon lukio- ja koulutilatarpeesta. Läntisellä Espoolla ymmärretään tässä tarkastelussa Suur-Espoonlahtea ja Suur-Kauklahtea.

Tuleva palveluverkko ja Y-tontit

Kaavoituksen kanssa yhteistyössä on tutkittu pidemmän aikavälin asuntotuotantoa (tavoitevuosi 2050), asukasmääriä ja palveluntarvetta eri alueilla. Tässä selvityksessä on lähdetty siitä, että jo rakentuneilla alueilla selvitetään ensisijaisesti mahdollisuudet palveluverkon kasvattamiseen nykyisillä tonteilla. Tämän perusteella on selvitetty koulutonttitarvetta, nykyisten Y-tonttien riittävyttä sekä tulevien kaavoituskohteiden perusteella tarvittavia varauksia uusilla alueilla. Näitä varauksia voidaan käyttää sekä lukion että perusopetuksen tarpeisiin. Nämä varauksia tarkastellaan aina sen hetkisen tilanteen mukaan ja kaavoitustilanteen muuttuessa tulee selvittää varausten riittävyys.

Suur-Espoonlahti

Espoonlahden alueella asukasmäärän on kaavoituksen asuntotavoitteiden mukaisesti arvioitu kasvavan 41 000 seuraavien 30 vuoden aikana. Oheismateriaalina olevasta kartasta näkyy nykyinen koulutonttivaranto sekä tiedossa olevat uudet koulutontit.

Alueelle on kaavoituksen yhteydessä suunniteltu koulutonttivarauksia Kiviruukin, Djupsundsbackenin ja Finnoon alueille. Näiden kaavoitus on eri vaiheissa. Oheismateriaalina olevalla kartalla näkyy lisäksi suunniteltu uusi koulutontti Holmanpuiston alueelle, joka sijaitsee Suur-Matinkylän puolella.

Tiivistyville kaupunkialueilla tonttivarannossa on lähdetty siitä, että pyritään selvittämään nykyisten koulujen mahdollisuudet laajentua omalla tontillaan. Selvityksessä on tunnistettu, että koulujen koon kasvattamista ja muuttamista esim. yhtenäiskouluksi kannattaa tutkia ensisijaisesti Länsimetron varrella sijaitsevilla tonteilla. Koulujen laajentaminen näyttäisi olevan mahdollista Meritorin koulun tontilla, nykyisen Kaitaan yläkoulun ja lukion tontilla, Iivisniemen koulun tontilla, Espoonlahden urheilupuiston vieressä sijaitsevilla koulutonteilla, Soukan koulun sekä Nöykkiön ja

Nöykkiönlaakson koulutonteilla. Rakentaminen saattaa edellyttää kaavamuutosta ja siksi kouluverkon kasvattamista tulee tutkia etupainotteisesti toimivan kouluverkon näkökulmasta.

Suur-Kauklahti

Kaukalahden alueella on arvioitu, että uusien asuinalueiden myötä alueen asukasluku kasvaisi 10 000 asukkaalla pitkällä aikavälillä. Tällä hetkellä alueella toimivat Vanttilan, Kaukalahden ja Hansakallion koulut. Oheismateriaalina olevassa kartassa on todettu nykyiset koulut ja niiden oppilasmäärät. Suur-Kaukalahden alueella oppilasmäärän lisäkapasiteettia voidaan saada Hansakallion ja Kaukalahden koulujen laajentamisella yhtenäiskouluksi.

Uusien asuinalueiden kaavoituksen yhteydessä selvitetään tarve uusille tonteille ja selvitetään tarvetta uudelle koulutontille palvelurakenteen kannalta järkevällä sijainnilla. Vaihtoehtona on myös Vanttilan koulun laajennus, mikä edellyttäisi kaavamuutosta. Näitä selvitetään yhteistyössä kaupunkisuunnittelukeskuksen kanssa. Pohjois- ja Keski-Espoon osayleiskaavaehdotuksessa on todettu, että Mynttilän uusi asuinalue edellyttää yhden uuden yhtenäiskoulun rakentamista alueelle.

Tonttivarauksen konkretisointi koulutilahankkeiksi

Suomenkielisen opetuksen tulosityksikössä seurataan koulujen käyttö- ja täyttöasteita sekä väestöennusteita ja niiden toteutumista. Kun huomataan, että koulutilat ovat loppumassa, tutkitaan eri vaihtoehtoja koulutilojen määrän kasvattamiseksi yhdessä tilapalvelujen kanssa. Ratkaisu voi olla esimerkiksi olemassa olevan koulun tai lukion kapasiteetin kasvattaminen, jos ko. tontilla on käyttämätöntä rakennusoikeutta, tai kokonaan uuden koulun rakentaminen sopivalle Y-tontille. Tämä tarkastelu tehdään perusopetuksessa oppilasalueittain ja lukiokoulutuksessa kaupunkitasoisesti. Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteen mukaisesti tavoitellaan nykyistä suurempia kouluyksiköitä, koska niissä oppilaskohtaiset investointi- ja toimintokustannukset ovat edullisimmat kuin pienemmissä yksiköissä. Ratkaisua lähdetään tämän jälkeen konkretisoimaan lautakunnalle tuotavien tarveselvitysten muodossa.

Lisäkapasiteetin oikea ajoitus on tärkeä. Toisaalta koulutilaa pitää olla riittävästi, mutta toisaalta ylikapasiteettia pitää välttää tilakustannusten hillitsemiseksi. Mikäli hankkeen valmistumisen jälkeen alkuvaiheessa olevaa vapaata kapasiteettia voidaan hyödyntää muiden koulujen väistötiloina, on perusteltua ja järkevää tehdä kasvavalle alueelle jo valmiiksi isompi koulu. Tämä on kuitenkin arvioitava tapauskohtaisesti ja se riippuu mm. sijainnista ja kulloisestakin väistötilojen tarpeesta.

Perusopetus

Suur-Espoonlahti

Suur-Espoonlahdessa peruskouluikäisten määrä pysyy väestöennusteen mukaan melko vakaana vuoteen 2028 asti. Syntyvyyden väheneminen vuodesta 2013 alkaen pienentää oppilasmäärää vanhoilla alueilla, mutta vastaavasti syntyy kokonaan uusia asuinalueita. Lisäksi alueella on useita pienempiä kaavoitushankkeita, joiden yhteisvaikutus on merkittävä. Pidemmällä aikavälillä on selvää, että länsimetron kehitysvyöhykkeellä asukas- ja lapsimäärät tulevat merkittävästi kasvamaan.

Investointikaudella 2021-2030 sisältää Espoonlahden perusopetuksen osalta seuraavat merkittävät muutokset:

Meritorin koulu on peruskorjattu ja rakennus otetaan kokonaisuudessaan käyttöön 1.3.2021 alkaen. Väistöt Mainingissa ja Kivimiehessä päättyvät. Valmistumisen jälkeen Mainingissa ja Meritorissa on jonkun verran vapaata kapasiteettia.

Nauriskasken uusi koulu valmistuu kesällä 2022 ja Latokasken koulu muuttaa sinne ja samalla Latokasken koulun käytöstä luovutaan. Nauriskasken koulun valmistumisen myötä kapasiteetti kasvaa noin 180 oppilaspaikalla.

Kaitaan lukion noin 400 opiskelijaa siirtyy kesällä 2023 Matinkylän uuteen lukioon. Kaitaalla lukiolta vapautuvat tilat perusopetuksen käyttöön palvelun alkuvaiheessa myös uuden Finnoon alueen peruskoululaisia.

Laurinlahden koulun hanke alkaa vuonna 2023. Parhailtaan tutkitaan, toteutetaanko hanke peruskorjauksena vai uudisrakennuksena. Samalla tutkitaan laajennustarve ja sen toteuttamismahdollisuudet.

Seuraavan investointiohjelman valmistelussa huomioidaan sekä alueen peruskorjaustarpeet että mahdolliset uuden koulutilan tarpeet. Seuraavat uudet koulut Espoonlahden alueella ovat todennäköisesti Kiviruukin koulu ja Finnoon uusi koulu.

Suur-Kauklahti

Väestöennusteen mukaan Suur-Kauklahtien perusopetusikäisten määrän ennustetaan lähivuosina hieman kasvavan ja sen jälkeen tasaantuvan. Alueen lukuiset kaavoitushankkeet, joiden väestönkasvu ei vielä näy väestöennusteessa, tulevat kuitenkin kasvattamaan oppilasmääriä pidemmällä tähtäimellä.

Vanttilan koulu on täynnä ja alueen oppilasmäärä kasvaa edelleen, ja siksi Vanttilaan siirretään tämän vuoden aikana Veräjapellon koulun käytössä olleet siirtokoulutilat, joiden kapasiteetti on noin 250 oppilaspaikkaa. Tämä turvaa Vanttilan-Kurttilan alueelle riittävän koulukapasiteetin useaksi vuodeksi eteenpäin.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutus määritellään Espoossa kaupunkitasoiseksi palveluksi. Tämä on perusteltua, koska vain noin kolmasosa Espoon lukiolaisista käy oman alueen lähilukiota enemmistön hakeutuessa muualle. Espoossa on tällä hetkellä kymmenen suomenkielistä lukiota, joista kaksi sijoittuu läntisen Espoon alueeseen. Ne ovat Espoonlahden lukio ja Kaitaan lukio. Kaitaan lukio on siirtymässä kesällä 2023 valmistuvaan uuteen Matinkylän lukioon ja siis pois Läntisen Espoon alueelta. Viimeisimmän väestöennusteen mukaan lukioikäisten määrä kasvaa vuodesta 2020 vuoteen 2028 Suur-Espoonlahdessa 341:llä ja Suur-Kauklahtessa 160:llä nuorella. Koska lukiopaikkoja varataan tällä hetkellä 66%:lle peruskoulun päättävästä ikäluokasta, voidaan lukiolaisten määrän ennakoita kasvavan Suur-Espoonlahdessa noin 225:llä ja Suur-Espoonlahdessa noin 106:lla opiskelijalla. Väestöennusteet ovat oheismateriaalina.

Lukioihin hakeutumiseen vaikuttavat monet asiat, joista tässä tarkastellaan vain maantieteellisiä. Sujuvat ja kohtuulliset yhteydet ovat yksi tällainen

tekijä. Espoossa joukkoliikenne perustuu vahvasti raideliikenteeseen, eli länsimetron ja rantarataan. Poikittaisyhteydet ovat heikompia, tosin itäisen Espoon osalta tilanne paranee jonkin verran raidejokerin valmistuessa. Lukiokoulutuksen maantieteellisenä trendinä isoissa kaupungeissa on, että lukiokoulutukseen hakeudutaan keskustan suuntaan selkeästi enemmän kuin keskuksista pois päin. Tämä trendi näkyy selkeästi myös Espoossa ja se näkyy suuntautumisena kohti Suur-Tapiolaa ja Helsingin keskustaa. Espoon yhteislyseon lukio, sijaitessaan Kauklahdessa kauimpana Helsingin keskustasta, oli useiden vuosien ajan alimman keskiarvon lukio. Koska alimman keskiarvon lukio on osalle lukiolaisista ainoa realistinen vaihtoehto, olisi sen hyvä sijaita maantieteellisesti kaupungin keskivaiheilla eikä reunalla, jotta koulumatkat pysyisivät kohtuullisina.

Tuleva oppivelvollisuus uudistus tulee mitä ilmeisimmin hieman muuttamaan lukioihin hakeutumista. Hakeutumisen kohti keskuksia arvioidaan vahvistuvan. Koulumatkojen muuttumisen ilmaiseksi niillä, joilla matka lukioon on yli 7 km, saattaa jonkin verran muuttaa lukioihin hakeutumista, kun ilmainen matkakortti houkuttelee.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman linjausten mukaisesti pyrkimyksenä on suurentaa lukioiden kokoa. Tämän perusteella lukioiden määrä Espoossa ei olisi ainakaan kasvamassa. Mikäli lukioiden määrää läntisessä Espoossa haluttaisiin kasvattaa, se merkitsisi tällöin jonkun lukion siirtämistä muualta läntiseen Espooseen. Tällä hetkellä 4 lukiota sijaitsee rantaradan kehitysvyöhykkeellä ja kuusi metrokäytävän varrella. Mikäli uusi lukio sijoittuisi Suur-Espoonlahteen, tulisi siirrettävän lukion olla jokin Espoon eteläosissa sijaitsevista lukioista. Tämä johtuu siitä, että lukioverkko on jo nyt selkeästi eteläpainotteinen, vaikka eteläisen Espoon osuus lukioikäisistä on alle puolet. Mikäli Espoonlahteen siirrettävä lukio olisi rantaradan kehitysvyöhykkeeltä, sinne jäisi enää kolme lukiota, mikä ei ole tarkoituksenmukaista. Mikäli taas läntiseen Espooseen sijoitettava uusi lukio tulisi Suur-Kauklahteen alueelle, sen olisi hyvä olla eteläisen Espoon alueelta, mutta tasapaino ei kuitenkaan muuttuisi niin paljon kuin Espoonlahteen sijoitettaessa siinä tapauksessa, että siirrettävä lukio olisi rantaradan kehitysvyöhykkeeltä.

Valtuuston joulukuussa 2020 hyväksymä investointiohjelma vuosille 2021-2030 ei sisällä lukiokoulutuksen paikkamäärää läntisessä Espoossa nostavia investointeja. Kaitaan lukio tosin siirtyessään Matinkylän lukioon kasvaa merkittävästi ja sijaitsee vain kahden metropysäkin päässä nykyisestä sijainnista. Kuninkaantien lukio palvelee myös läntistä Espoota erityisesti Kauklahteen suunnalta. Mahdollisuutta kasvattaa Kuninkaantien lukion kokoa Omnian kanssa tehtävän tilayhteistyön avulla selvitetään. Myös mahdollisuutta kasvattaa Espoonlahden lukion kokoa selvitetään.

Päätöshistoria